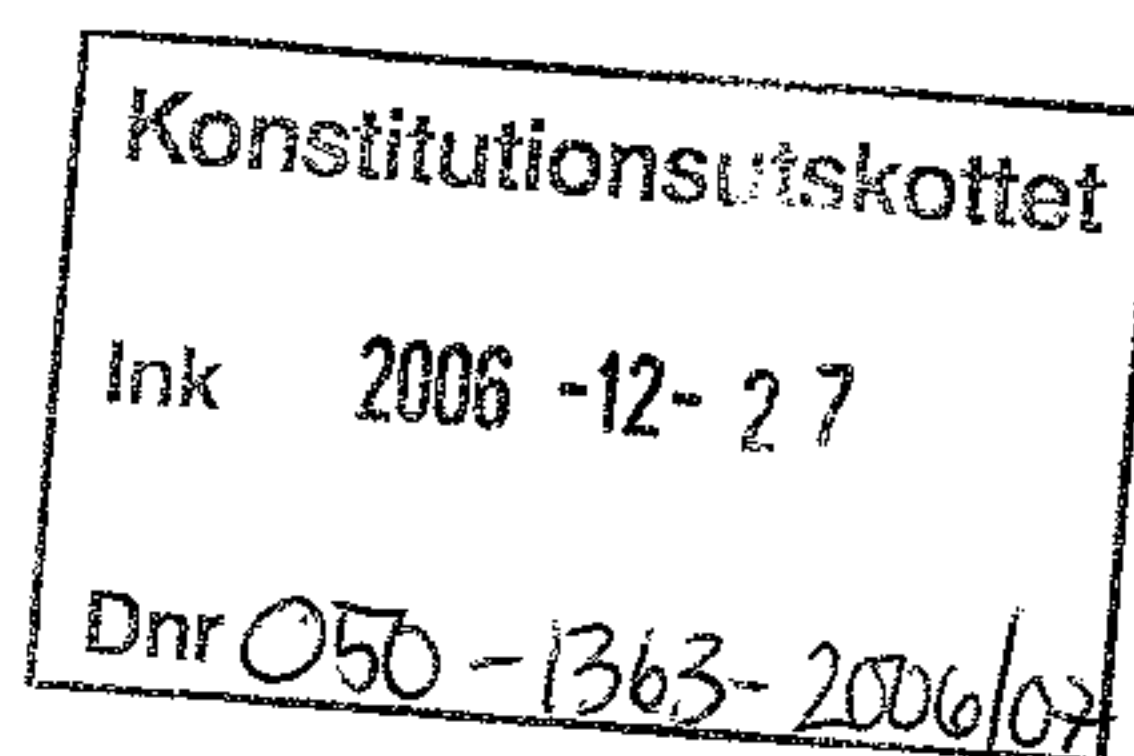

Stockholm 2006-12-27

Begäran hos konstitutionsutskottet om granskning av regeringens beredning av ärenden rörande förändringar i arbetslöshetsförsäkringen.

Ett bärande inslag i regeringens budgetförslag har varit de försämringar av villkoren i arbetslöshetsförsäkringen som ska genomföras. Det har varit bråttom för den tillträdande regeringen att genomföra dessa försämringar och förslagen har därför hastats fram under stor tidspress. Detta har gjort att den normala beredningsprocessen som föregår den här typen av förslag har frångåtts och i vissa fall helt lämnats åt sidan.

Det är en dramatisk omläggning av såväl politiken som systemen som regeringen nu genomför. Förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen är de mest omfattande i försäkringens historia. Arbetslöshetsförsäkringen och dess finansiering bygger på ett komplicerat regelverk. Ett mycket stort antal personer omfattas av försäkringen: 3,8 miljoner människor är medlemmar i kassorna och drygt 600 000 personer får ersättning varje år. Regeringen visar ingen respekt för vare sig remissinstanser eller de myndigheter och organisationer som ska genomföra förändringarna.

Förändringar av detta slag bör genomföras efter ett remissförfarande där inte bara de berörda utan även utomstående juridiska instanser får en praktisk möjlighet att analysera förslagen och dess konsekvenser och sedan lägga fram sina synpunkter. En veckas remisstid är anmärkningsvärt kort i sammanhanget.

Regeringen bär ett mycket stort ansvar om den forcerade beredningen leder till problem i den praktiska hanteringen efter ikraftträdandet vid årsskiftet, något som i slutänden drabbar enskilda personer.

Vi socialdemokrater har det bestämda intrycket att regeringen inte vill ge sig in i en sakdiskussion om själva försäkringen och konsekvenserna av förslagen. Man hänvisar i stället mest till sina svagt grundade men högt ställda förväntningar om att försämringarna ska leda till ökad sysselsättning.

I remissvaren över propositionen framkommer en förödande kritik. Sveriges Kommuner och Landsting anser att regeringen inte har uppfyllt beredningsskyldigheten. LO kritiserar den starkt begränsade remisstiden och TCO är mycket kritiskt mot den extremt korta remisstiden. Statskontoret anser att det är svårt att bedöma förslagen utan någon samlad föregående utredning och konsekvensbeskrivning.

Även Lagrådet konstaterar i sitt yttrande:

"De nu remitterade förslagen till ändringar i lagen om arbetslöshetskassor inte är särskilt omfattande men kommer att beröra ett stort antal personer och är, med den lagtekniska lösning

som valts, inte okomplicerade. Förslagen har i Regeringskansliet beretts under en mycket kort tid, och remissinstanserna har haft endast en vecka att yttra sig över utkastet till lagrådsremiss."

Lagrådet skriver också:

"Reformen framstår som ett provisorium i avvaktan på förslag om införande av en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring, som förutskickats i budgetpropositionen för år 2007."

Samordningen av dagar med arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd leder också till omfattande och komplicerad administration, vilket Försäkringskassan påpekade vid utskottets hearing. Endast dataprogrammeringen tar minst elva veckor att genomföra.

För att det inte ska råda någon tvekan om hur regeringen sett på beredningen vill vi visa på att det förekommit ett otal tillfällen då möjligheterna för regeringen (och för den skull för den borgerliga majoriteten i arbetsmarknadsutskottet i riksdagen) att förbättra beslutsunderlaget så att det når upp till en för lagstiftning acceptabel nivå.

En beskrivning av de olika tillfällen då vi socialdemokrater i riksdagen, inför statsråd eller ansvariga borgerliga politiker i arbetsmarknadsutskottet, påtalat behovet av ytterligare beredning av ärendet följer här nedan. Självfallet har det också förekommit otaliga tillfällen då vi påtalat de formella bristerna i förslaget och ett ytterligare antal tillfällen då vi påtalat de politiska bristerna i förslagen. Att försämringarna i arbetslöshetsförsäkringen är politiskt usla är dock inte något som konstitutionsutskottet, utan väljarna ska pröva.

Den 16 oktober presenterades budgetpropositionen med däri ingående förslag till försämringar i arbetslöshetsförsäkringen. Redan i de första kommentarerna kring förslagen insåg vi socialdemokrater att de var mycket långtgående och omfattande. Konsekvenserna av förändringarna var dåligt beskrivna och de praktiska svårigheterna att genomföra förslaget uppenbara.

Den 19 oktober på riksdagens frågestund frågade undertecknad utbildningsminister Lars Leijonborg om beredningen av förslagen till försämringar i arbetslöshetsförsäkringen verkligen av regeringen upplevdes som tillfyllest. Utbildningsminister Leijonborg avslutade sitt svar med orden *"Vi tänker se till att detta beslut fattas under höstriksdagen, men vi kommer självfallet att uppfylla alla beredningskrav."*

Den 26 oktober på riksdagens frågestund frågade Marita Ulvskog, (s), arbetsmarknadsminister Sven-Otto Littorin om konsekvenserna för kommunernas socialbidragskostnader med anledning av de olika förslagen.

Den 10 november hölls en särskild debatt i riksdagen på initiativ av oss socialdemokrater kring försämringarna i arbetslöshetsförsäkringen. Här påtalades för ansvarigt statsråd Sven-Otto Littorin att beredningen av ärendet var synnerligen bristfällig. Svaret från statsrådet var tydligt både i sak och i inställning till beredningsprocessen: *"Vi sade före valet vad vi skulle göra, och nu gör vi det som vi har sagt."* Så talar maktens arrogans.

Den 16 november anmäldes särpropositionen kring arbetslöshetsförsäkringen (2006/07:15) för kammaren för bordläggning och då begärdes en särskild bordläggningsdebatt av de socialdemokratiska ledamöterna.

Där sade undertecknad bland annat följande kring beredningen av ärendet:

"Först och främst gäller det beredningen, som vi också har talat om tidigare. Det är ett omfattande förslag till förändring i arbetslöshetsförsäkringen. Jag skulle vilja påstå att det är det största någonsin i försäkringsens historia.

Hade detta varit ett normalt beredningsärende, hade det föregåtts av utredning. Det hade varit en remisstid på tre månader för berörda parter att kunna tycka till om ett förslag som ska läggas fram, beredas och så småningom bli proposition.

Nu handlar det om en veckas remisstid i två omgångar för de olika förslagen. Men för propositionens del var det en veckas varsel där man hade möjlighet att komma in med synpunkter på förslaget i sig. Därefter hade man en muntlig hearing, lagrådsremiss och sedan proposition.

Det är under all kritik. Det är mot alla regler för hur ärenden ska beredas när stora förändringar ska ske och beslut fattas i Sveriges riksdag. Detta är inte rimligt på något sätt. "

Den 21 november hölls en hearing på initiativ av oss. Denna finns dokumenterad och där framgår tydligt hur många av de inbjudna talarna flaggade för att de snabbt påkomna förändringarna inte kommer att fungera – detta utan att ansvarigt statsråd tog till sig synpunkterna.

Den 23 november på riksdagens frågestund frågade Marita Ulvskog, (s), arbetsmarknadsminister Sven-Otto Littorin om konsekvenserna av förslagen om försäkringar i arbetslöshetsförsäkringen gällande villkoren för deltidsarbetande.

Den 30 november lade de socialdemokratiska ledamöterna i arbetsmarknadsutskottet en kommittémotion där bland annat beredningen kritiserades.

Samma dag på riksdagens frågestund frågade undertecknad finansministern Anders E Borg om konsekvenserna för Sveriges kommuner och landsting till följd av förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen.

Sammanlagt åtta interpellationer har under november och december månad lagts med frågor kring a-kassan, där en del av frågan och/eller debatten har handlat om bristfällig beredning.

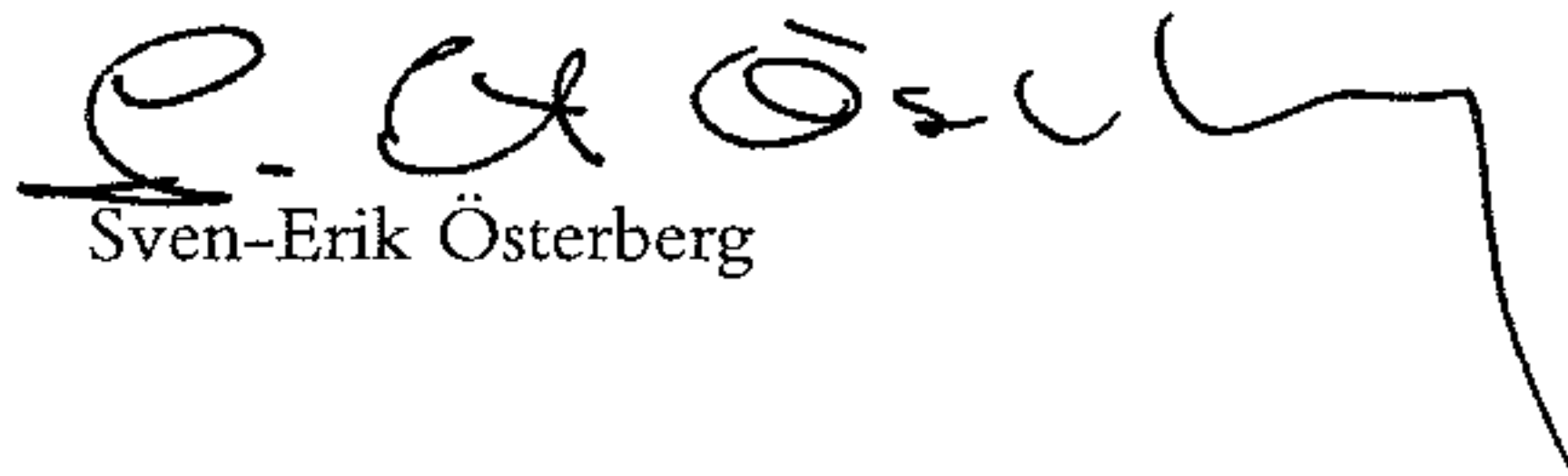
Sammanlagt elva skriftliga frågor har under november och december månad lagts med frågor kring a-kassan, där en del av frågan har handlat om bristfällig beredning.

Riksdagens utskott har vid två tillfällen fått rycka in med utskottsinitiativ för att rädda regeringens förslag, bägge gångerna som en följd av otillräcklig beredning. Den första gången gällde det möjligheten att förhandsinbetala avgiften till a-kassan där skatteutskottet tog ett initiativ över dagen för att stoppa det. Den andra gången gällde det arbetsmarknadsutskottet som sköt upp ikraftträdandet av sänkningen av ersättningsnivåerna. Initiativet i arbetsmarknadsutskottet stred dock mot budgetlagen eftersom ingen finansiering fanns anvisad. Ställda inför detta faktum ordnade utskottet fram en finansiering två dagar senare.

Som en sista åtgärd för att få frågan bättre beredd återförvisade vi ärendet från kammaren den 20 december 2006. Ingen ytterligare beredning tillkom efter detta. Därmed hade vi uttömt alla möjligheter som riksdagsordningen ger för att få ärenden väl beredda.

Regeringens svar på kritiken har hela tiden varit att förslagen varit kända och att väljarna vill ha dem. Sanningshalten i dessa påståenden kan diskuteras, men inget av argumenten är skäl för att frångå grundlagen och de krav på beredning av ärenden som där ställs. Vi kan tyvärr konstatera att regeringen i arrogans och av prestige mot bättre vetande bundit upp sig för att driva frågan genom riksdagen till vilket pris som helst.

Vi vill mot bakgrund av ovanstående att konstitutionsutskottet granskar om regeringens beredning av försämringarna i arbetslöshetsförsäkringen har varit i överensstämmelse med bestämmelserna för beredning i regeringsformen.

Sven-Erik Österberg